

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Hoàng Quốc Huy

Phó trưởng Khoa chính trị, Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên, Đại học Thái Nguyên

Tóm tắt: Trong những năm qua, công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên đã đạt được những thành tựu đáng khích lệ. Bên cạnh đó cũng còn một số tồn tại cần giải quyết để nâng cao hiệu quả dạy học. Bài báo làm rõ các nội dung về kết quả đạt được, một số tồn tại, đồng thời đề xuất các giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên.

Từ khóa: Nâng cao, chất lượng, giải pháp

IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION FOR STUDENTS AT THE NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTER, THAI NGUYEN UNIVERSITY

Hoang Quoc Huy

Deputy Head of the Political Department, National Defense and Security Education Center, Thai Nguyen University

Abstract: In recent years, the work of national defense and security education for students at the National Defense and Security Education Center, Thai Nguyen University has achieved encouraging results. However, there are still some issues that need to be addressed to enhance the effectiveness of teaching. This article clarifies the achieved results, identifies some existing challenges, and proposes solutions to improve the effectiveness of national defense and security education for students at the National Defense and Security Education Center, Thai Nguyen University.

Keywords: Improvement, quality, solutions

Nhận bài: 12/12/2024

Phản biện: 03/01/2025

Duyệt đăng: 08/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo nhận định: “Giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên ngày càng được xem là nội dung quan trọng. Định hướng giáo dục và đào tạo hiện nay, trọng tâm, nền tảng là giáo dục phát triển con người... Kỹ năng, thái độ, trách nhiệm của học sinh, sinh viên mà môn Giáo dục quốc phòng và an ninh trang bị cũng được xem là một phần để tạo nên con người Việt Nam toàn diện. Con người tốt sẽ bảo vệ đất nước tốt”. Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên được giao nhiệm vụ tự chủ tổ chức đào tạo môn Giáo dục quốc phòng. Bên cạnh các đối tượng như cán bộ, đảng viên, sinh viên... việc tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các cơ sở giáo dục đại học luôn được các cấp, các ngành quan tâm, chỉ đạo thực hiện.

Trong những năm qua, công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên đã đạt được những thành tựu đáng khích lệ. Trung tâm đã chủ động khắc phục những khó khăn về cơ sở vật chất, trang thiết bị, đội ngũ giảng viên nên

chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh luôn đảm bảo tốt mục tiêu đề ra. Sinh viên học môn giáo dục quốc phòng và an ninh được trang bị các kiến thức, kỹ năng quân sự, còn trực tiếp được rèn luyện, trải nghiệm trong môi trường quân sự. Đây là điều kiện, cơ sở quan trọng để sinh viên hình thành nhân cách, tinh tổ chức, tinh kỷ luật, đảm bảo phát triển toàn diện. Môn học còn giáo dục lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc, các kiến thức cần thiết khác trong lĩnh vực quốc phòng, an ninh và một số kỹ năng quân sự cơ bản. Bên cạnh đó, công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên được triển khai một cách thống nhất, đồng bộ, ngày càng đi vào nền nếp chính quy, chất lượng ngày càng được nâng cao, góp phần thực hiện đường lối quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Quá trình tổ chức đào tạo tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên đã đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận, bên cạnh đó cũng còn một số tồn tại cần giải quyết để nâng cao hiệu quả dạy học. Bài báo phân tích làm rõ các nội dung về kết quả đạt được, một số tồn tại, đồng thời đề xuất các giải pháp góp phần nâng cao

hiệu quả dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng chất lượng giảng dạy môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh Đại học Thái Nguyên

Môn Giáo dục quốc phòng và an ninh, hoạt động giáo dục quốc phòng và an ninh được Đảng, Nhà nước đưa vào chương trình giáo dục quốc dân ngay từ sớm. Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013 xác định: Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các Trung tâm trung học phổ thông, trung cấp chuyên nghiệp, trung cấp nghề, Trung tâm cao đẳng nghề, cơ sở giáo dục đại học là môn học chính khóa với mục tiêu “Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng và an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”. Năm 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể kèm theo chương trình khung các môn học. Chương trình khung môn Giáo dục quốc phòng và an ninh với các chủ đề dạy học mới, các yêu cầu cần đạt về phẩm chất, năng lực được xác định cụ thể cho từng bài là động lực đổi mới trong dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh ở Trung tâm trung học phổ thông nói riêng và các cơ sở giáo dục, đào tạo nói chung.

Đầu năm 2020, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã công bố Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 về việc Ban hành chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh trong Trung tâm trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học. Việc dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở các Trung tâm đại học được triển khai theo Thông tư này với thời lượng quy định là 165 tiết, chia thành 4 học phần. Gồm có Học phần 1 - Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam; Học phần 2 - Công tác quốc phòng và an ninh; Học phần 3 - Quân sự chung; Học phần 4 - Kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật.

Từ khi trở thành môn học chính khóa, việc tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên chủ yếu được triển khai theo quan điểm dạy học tiếp cận nội dung.

Điều này thể hiện từ khâu xác định mục tiêu, đến khâu tổ chức dạy học và kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của người học. Bối cảnh hiện nay đã trở thành chất xúc tác mạnh mẽ để hoạt động dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh được đổi mới toàn diện, đóng góp vào quá trình giáo dục, đào tạo con người Việt Nam vừa “hồng”, vừa “chuyên”, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Mục tiêu chung là hình thành cho sinh viên kiến thức cơ bản về quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước về quốc phòng, an ninh và các kỹ năng quân sự nền tảng như bắn súng tiểu liên AK, ném lựu đạn, các tư thế, động tác vận động trên chiến trường, nhằm hướng đến hình thành ý thức trách nhiệm, nghĩa vụ của công dân đối với Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Hiện nay, Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên có nhiệm vụ phối hợp với các Trung tâm trường cao đẳng, đại học, cơ quan, tổ chức liên quan xây dựng kế hoạch liên kết, kế hoạch thực hiện môn học giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên; bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh cho các đối tượng theo quy định thẩm quyền được giao. Việc tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên được tổ chức thường xuyên, liên tục, đúng quy định của pháp luật. Với bề dày đào tạo, tổ chức dạy học, Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên đã hoàn thành tốt các nhiệm vụ, trong đó trọng tâm là tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên đạt chất lượng cao. Thống kê kết quả khảo sát cán bộ quản lý, người dạy, người học tại Trung tâm cho thấy, môn học được tổ chức đào tạo nghiêm túc, chặt chẽ, đúng quy định. Quá trình dạy học môn Giáo dục quốc phòng an ninh như xây dựng đề cương chi tiết, trình độ chuyên môn của giảng viên, cơ sở vật chất đáp ứng yêu cầu giảng dạy, kế hoạch tổ chức dạy học phù hợp, đúng quy chế,... Đồng thời, thông qua khảo sát thực trạng và quan sát thực tế tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên vẫn đang tồn tại một số hạn chế cần được quan tâm, giải quyết. Trong bối cảnh dạy học theo quan điểm tiếp cận phẩm chất, năng lực nhưng tỉ lệ sử dụng và sự đồng thuận về việc giảng viên sử dụng đa dạng các phương pháp trong dạy học chưa thực sự đổi mới. Các phương pháp dạy học truyền thống,

giảng viên thuyết trình đối với nội dung lý thuyết hay phương pháp dạy học trực quan đối với nội dung thực hành, vẫn được sử dụng phổ biến hơn cả, sự xuất hiện của các phương pháp dạy học tích cực có tần xuất còn thấp. Về cơ sở vật chất phục vụ cho dạy học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm mặc dù đảm bảo cơ bản nhưng vẫn còn chưa thật đầy đủ. Cụ thể, còn thiếu các loại vũ khí, trang bị mới; phòng học chuyên dùng trong môn học; thao trường, bãi tập điều lệnh đội ngũ, chiến thuật, bắn súng, ném lựu đạn riêng biệt; khu vực nhà ăn, ở cho sinh viên học tập tập trung; khu vực tăng gia sản xuất và các khu hoạt động thể dục thể thao như sân bóng đá, bóng chuyền, bể bơi... Ngoài ra, các tồn tại khác như Trung tâm chưa có cơ sở độc lập dành riêng cho tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Việc cập nhật, rà soát chương trình đào tạo, xây dựng đề cương chi tiết các học phần được tiến hành định kỳ mỗi 2 năm một lần nhưng vẫn còn nhiều điểm chưa đồng bộ. Một bộ phận sinh viên khi tốt nghiệp vẫn chưa hình thành đầy đủ các phẩm chất, năng lực, đặc biệt là kỹ năng, tác phong quân sự và phương pháp dạy học đặc thù, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của môn học giáo dục quốc phòng và an ninh đặt ra.

2.2. Đề xuất giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh Đại học Thái Nguyên

Về phía Đảng ủy - Ban Giám hiệu tiếp tục lãnh đạo, quản lý hoạt động tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo đúng đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về quốc phòng, an ninh. Tiếp tục thực hiện tự chủ trong dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh với hướng trọng tâm là hoàn thiện các cơ sở vật chất theo quy định tự chủ. Chuẩn bị tiềm lực để tăng quy mô đào tạo và khẳng định vị thế của Trung tâm. Để chuẩn bị về mặt con người, Trung tâm tiếp tục phối hợp hiệu quả với các đơn vị lực lượng vũ trang, trực tiếp nhất là Đảng ủy, Bộ Tư lệnh Quân khu 1 và các cơ quan, đơn vị khác, tiếp nhận các sĩ quan biệt phái về công tác tại Trung tâm, tham mưu, đóng góp cho hoạt động quốc phòng, quân sự.

Về phía Trung tâm Giáo dục Quốc phòng, đơn vị thuộc Trung tâm, trực tiếp đảm nhận tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Tiếp tục ổn định, đưa các hoạt động đi vào nề nếp, phát triển bền vững như những năm

trở lại đây. Tham mưu cho Trung tâm các phương án hiệu quả để tổ chức dạy học cho sinh viên. Thường xuyên rà soát, cập nhật chương trình đào tạo, đề cương chi tiết theo hướng tăng cường hoạt động, phát huy tính tích cực của người học. Xây dựng, đề xuất các kế hoạch dạy học, thực tế đã ngoại đúng quy định. Khuyến khích giảng viên học tập, nâng cao trình độ về mọi mặt. Bên cạnh hoạt động dạy học, cần đẩy mạnh thực hiện nghiên cứu trường học, trao đổi chuyên môn và thực hiện các nhiệm vụ khác do Trung tâm phân công, đặc biệt là nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương.

Về phía giảng viên, viên chức Trung tâm Giáo dục Quốc phòng. Chủ thể then chốt nhất, trực tiếp tham gia dạy học cho sinh viên: Bồi dưỡng, giữ vững phẩm chất cách mạng, bản lĩnh chính trị của người giáo viên mang quân phục. Tiếp tục học tập nâng cao trình độ, tích lũy kiến thức chuyên môn liên ngành nhằm phục vụ giảng dạy và định hướng phát triển của đơn vị. Trong quá trình dạy học, cần kết hợp sử dụng đa dạng các phương pháp dạy học bên cạnh các phương pháp dạy học truyền thống như thuyết trình, dạy học trực học, dạy học theo nhóm. Khuyến khích giảng viên tìm hiểu, sử dụng các phương pháp dạy học tích cực như phương pháp dạy học dự án, phương pháp dạy học giải quyết vấn đề hoặc kết hợp sử dụng linh hoạt các phương pháp, tăng cường sử dụng các kỹ thuật dạy học tích cực. Vận dụng Điều lệnh quản lý bộ đội một cách linh hoạt vào công tác quản lý cũng như rèn luyện các chế độ để phù hợp với đối tượng là sinh viên. Bên cạnh đó cán bộ giảng viên, viên chức luôn tìm cách tạo sự phong phú, đa dạng cho sinh viên thông qua những hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao, lao động. Thông qua các hoạt động đó sinh viên được học tập và rèn luyện về mọi mặt, giúp hình thành ý thức sống theo nề nếp chính quy tổ chức kỷ luật, ý thức sống trong tập thể, thực hiện nếp sống văn minh, lành mạnh.

Về phía sinh viên cần khắc phục tâm lý “học môn qua môn” là một trong những liệu pháp hữu hiệu nhất. Bên cạnh sự hướng dẫn của giảng viên, sinh viên cần dành đủ thời gian để nghiên cứu, học tập môn học vì có không ít sinh viên chỉ dành thời để học tập các môn chuyên ngành hoặc các môn học có áp lực về điểm số. Giảng viên cần làm rõ với sinh viên về sứ mệnh, tầm quan trọng của môn học và tạo sức hấp dẫn cho sinh viên chính từ phương pháp tổ chức dạy học, vận dụng các kiến thức liên môn, liên ngành trong giảng dạy theo từng đối tượng để sinh viên cảm thấy

môn gần gũi, thú vị, không khô khan, không nhàm chán. Về khía cạnh đặc thù của môn học: Xuất phát từ đặc điểm của môn Giáo dục quốc phòng và an ninh và tâm lý, nhu cầu học tập toàn diện của sinh viên, cần tăng cường dạy học theo hướng tích hợp, liên môn. Đối với học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam, tích hợp dạy học với kiến thức của các lý luận chính trị, lịch sử, quân sự; đối với học phần Công tác quốc phòng và an ninh, tích hợp dạy học với kiến thức của các môn pháp luật; đối với học phần Quân sự chung và Kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật tích hợp dạy học theo hướng trải nghiệm, thực tế dã ngoại quân sự.

Đồng thời, cần hình thành dần ý thức tổ chức rèn luyện kỷ luật khi theo học tại Trung tâm, có nhận thức đúng đắn và sâu sắc hơn về nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh. Trên cơ sở đó hình thành thái độ, động cơ, trách nhiệm, có hành động đúng đắn trong việc thực hiện nhiệm vụ học tập ngày càng tốt hơn. Xây dựng cho mình nền nếp chính quy trong học tập, thực hiện giờ giấc tự học nghiêm túc, thói quen giữ trật tự trong giờ tự

học, tích cực tự giác trong học tập, nghiên cứu tài liệu, thực hiện việc tự học một cách thường xuyên tích cực, tăng cường hình thức học theo nhóm, học thực hành, xây dựng tốt mối quan hệ giúp đỡ nhau trong học tập, sinh hoạt, tạo điều kiện giúp đỡ nhau thích ứng nhanh với việc tự học, biết cách học, trao đổi kinh nghiệm học tập để cùng nhau tiến bộ.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao hiệu quả dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên là việc làm cần thiết và có ý nghĩa quan trọng góp phần thực hiện mục tiêu môn học. Một số đặc điểm và thực trạng dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên, là cơ sở để đề xuất các giải pháp góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả dạy học môn này.

Tôi xin được trân trọng cảm ơn Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên đã cấp kinh phí hỗ trợ cho nghiên cứu này!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Giáo trình Lý luận và phương pháp dạy học Giáo dục quốc phòng và an ninh (dùng cho đào tạo giáo viên, giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh)*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc Ban hành Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh trong Trung tâm trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*, Hà Nội.

Quốc hội (2013), *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013*, Hà Nội.

Trung tâm Truyền thông giáo dục (2020), *Bài báo Trao quyết định bổ nhiệm Vụ trưởng Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh*.

Giáo trình Giáo dục quốc phòng - an ninh (dùng cho sinh viên các trường Đại học, Cao đẳng), Tập 1, 2, Nhà xuất bản Giáo dục, 2019.